

N:o 169.

Af herr **S. T. Palme**, *angående afsättande af medel för norra stambanans fortsättande mot riksgränsen.*

Frågan om norra stambanans framdragande norr om Boden hör till de frågor, som icke kunna, icke få falla. Detta har allmänt erkänts, icke minst vid 1894 års riksdag, då kamrarne dock funno sig icke kunna lemna sitt bifall till en af flere norrlandsrepresentanter i ämnet väckt motion. Från mer än ett håll hördes vid detta tillfälle sådana uttalanden som att man väl för närvarande icke kunde bifalla motionen, men att, såsom herr Lars Berg inom Första Kammaren yttrade, »banans byggande *icke kan* uppskjutas, sedan den finska banan blifvit uppdragen till Torneå». Såsom af tidningarna inhemtats och såsom jag från fullt tillförlitligt finskt håll förnummit, kommer en kejsrerlig proposition i ämnet att till nästa års sammanträdande landtdag aflåtas, och det lider då intet som helst tvifvel, att nödiga medel komma att beviljas, och att banan också snarligen blir ett fullbordadt faktum.

Under sådana förhållanden är det enligt min åsigt en bjudande nödvändighet, att äfven från svensk sida jernvägsbyggandet kraftigt fortsättes norrut, så att vi åtminstone icke komma efter våra vänner på andra sidan Bottenhafvet. Om vi dervid försitta tiden, löpa vi fara, att Torneådalens ingalunda obetydliga affärsverksamhet drages öfver till finska sidan, till oberäknelig skada för såväl den svenska affärsverksamheten som äfven för staten. Den materiella förlusten är dock icke den mest viktiga. I vårt nordligaste län finnes, såsom bekant, en blandad svensk-finsk befolkning, hvars tungomål i de närmare gränsen

liggande trakterna — i hela åtta socknar — är hufvudsakligen finskt. Mer än en gång hafva detta läns höfdingar påpekat nödvändigheten af energiska åtgärder för dessa gränsbebyggares fastare hopknytande med det hela. Framför allt måste med all kraft den åsigten bibringas invånarne i dessa trakter, att de icke äro »afsöndrade och utkastade från det öfriga riket». Om Finland före Sverige till dessa nordliga trakter utsträcker det kraftiga bindemedel och kulturmedel, som utgöres af jernvägarna, så är det fara värdt, att »dessa fosterlandets barn drifvas att söka sina naturliga förbindelselinier inom Finland i stället för inom Sverige». Redan lär inom norra Norrbotten en fennomansk språkagitation hafva börjat drifvas, och, trots de stora anslagen för inrättandet af svenska skolor i de finsktalande socknarna, synes det finska språket vinna terräng. Från årliga besök i Finland känner jag allt för väl den fennomanska agitationen, för att icke anse dess spårande inom Norrbotten vara ett högst betänkligt symptom.

Beslutas deremot snarligen att utsträcka norra stambanan till riksgränsen, så vinnes i och med detsamma, att vi kunna åtminstone hålla jemna steg med finnarne, och vi knyta derigenom fastare än genom något annat medel de band, som förena den blandade befolkningen i Norrbotten med rikets öfriga inbyggare. Vi knyta dessa band så fast att de, hvad än det gäller, icke kunna slitas.

Utsträckningen af jernvägen skulle emellertid medföra andra, ofta påpekade, viktiga fördelar. Öfre Norrlands kolonisering står på dagordningen. Vidsträckta elfdalar med den yppersta odlingsjord erbjuda nybyggaren de rikaste verksamhetsfält. Ofantliga myrar kunna genom jemförelsevis ringa kostnad torrläggas och göras fruktbara. En mångdubbelt större befolkning än den nuvarande skulle i dessa trakter kunna finna en säker bergning. Odlingsverksamheten är dock förlamad, företagsamheten ligger nere, odlingsbara vidder äro ödemarker, allt i afvaktan på tidsenliga kommunikationer, som kunna sätta dessa trakter i ostörd beröring med det öfriga Sverige. Här gäller det att genom kommunikationsledens åvägabringande föda och uppamma trafiken, icke att vänta, till dess en för jernvägens rentabilitet erforderlig trafik redan finnes.

Det enda motskäl, som, enligt min mening, kan synas hafva något berättigande, är det militära, det strategiska skälet. Men mer än osäkert är det, om detta skäl ens har något berättigande. För en hastig uppmarsch vid gränsen af våra tillgängliga norrländska trupper är denna bana helt enkelt ett nödvändigt vilkor. Chefen för vårt nordligaste regemente beräknar sjelf, att denna bana skulle gifva honom möjlighet

att stå med sitt regemente vid gränsen 4 à 5 dagar tidigare än eljest, en tidsvinst desto betydelsefullare, som den kommer oss till del i krigets allra första skede. Man invänder att denna bana kunde blifva en inmarschväg för en fiende. Men detta är en invändning, som smakar allt för mycket af de åsikter från seklets början, som helst ville ha en ödemark mellan fienden och egna trupper, och som nu längesedan äro utdömda. Dels äro emellertid de finska statsbanorna af annan spårvidd än våra, och dels lära väl ingalunda våra ingenjörer sakna medel att, om så skulle erfordras, hastigt göra denna jernväg helt och hållet ofarbar. För öfrigt torde man numera hellre med all kraft eftersträfvat att sjelf kunna kasta fram sina trupper mot fienden så fort som möjligt, än att afsäga sig denna möjlighet, endast af fruktan för att fienden skall, äfven han, kunna hastigt göra sin uppmarsch. Jag föreställer mig således, att de militära skälen icke äro af den natur, att de böra ställa sig hindrande i vägen för denna i ekonomiskt och politiskt hänseende så ytterst viktiga fråga.

Då jag således, i syfte att norra stambanan måtte framdragas till riksgränsen, väcker en motion redan nu, ehuru fullständiga undersökningar och beräkningar ännu icke torde föreligga, är det emedan vi till denna riksdag erhållit meddelanden om synnerligen betydande statsöfverskott, angående hvilkas disponerande jag icke i allo är ense med Kongl. Maj:t. Utan att för närvarande inlåta mig på denna del af frågan, får jag, med anledning af hvad jag ofvan anført, äran hemställa,

att Riksdagen ville besluta, att af befintliga statsöfverskott en million femhundredratusen kronor skola reserveras för norra stambanans blifvande fortsättning mot riksgränsen.

Stockholm den 28 januari 1896.

Sven Palme.

I denna motions syfte instämmer

M. Alsterlund.